Suomen luonnonsuojeluliitto

18.5.2017
Otto Bruun, suojeluasiantuntija
Suomen luonnonsuojeluliitto

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

ASIA: U 53/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous, LULUCF)

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävästä asiasta, ja esittää asiasta seuraavaa:

Avainhuomiot:

- Suomen tavoitteet LULUCF-asetukseen ovat ilmastopoliittisesti ongelmalliset ja U-kirjeen tavoitteiden vaikutukset tulisi arvioida myös ilmastopolitiikan näkökulmasta. Erityisesti ehdotukset vertailutason asettamisesta ja metsien laskennallisen nieluhyödyn katon poistamiseksi ovat ongelmallisia.
- EU:n ilmasto- ja energiapolitiikka voi olla uskottavaa vain, jos siinä verrataan nykytilanteen ilmastovaikutusta tulevaisuuden ilmastovaikutukseen.
- Komission esityksen LULUCF-sektorin laskentasäännöt ovat kohtalaiset, ja niillä voidaan varmistaa, ettei vuosittaisen nielun koko pienene kohtuuttomasti ilman että tämän ilmastovaikutus joudutaan huomioimaan. Esitys kannustaa kestävään metsätalouteen ja biotalouteen, sillä se pyrkii varmistamaan nieluvaikutuksen pysymisen historiallisesti samalla tasolla kuin aiemmin.
- Joustomahdollisuuksia sektoreiden välillä ei tulisi hyödyntää, sillä käytännössä kyseessä olisi kokonaispäästövähennystavoitteen pienentäminen. Maankäyttö-, taakanjako- ja päästökauppasektorin pitäminen erillisinä on tärkeää sektorien päästöjen aikajänteen sekä luonteen vuoksi

LULUCF-sektoria (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsät) ei ole tällä hetkellä sisällytetty EU:n päästövähennystavoitteisiin. Tämä tulee muuttumaan vuodesta 2020 eteenpäin. LULUCF-sektorilla mitataan hiilidioksidivirtaa ekosysteemien ja ilmakehän välillä vuositasolla ja osa tästä virrasta on luonnollista ja osa ihmisen aiheuttamaa. Sektorin sisällyttäminen ilmastopoliittiseen kehikkoon mahdollistaa EU:n hillintätavoitteiden noston kokonaisuutena, mutta tämän sektorin toimenpiteillä ei tule korvata tarvetta vähentää päästöjä fossiilisista energialähteistä, jotka ovat pääsyy ilmastonmuutokseen.

Luonnonsuojeluliitto on aiemmin esittänyt että parhaiten LULUCF-sektori toteutettaisiin omana sektorina ilman yhteyttä taakanjako- tai päästökauppasektoriin. Tällöin LULUCF-sektorille asetettaisiin omat tavoitteelliset ilmastotavoitteet.

Komission ehdotus sisältää hyviä elementtejä, mutta myös joitain porsaanreikiä. LULUCF-sektorin laskentasäännöt varmistavat nykyisellään, ettei vuosittaisen nielun koko pienene kohtuuttomasti ilman että vaikutus joudutaan huomioimaan ilmastopolitiikassa.

Metsien ja muiden ekosysteemien tarjoamat hiilinielut ovat erinomainen puskuri ilmastonmuutosta vastaan. Nielun pieneneminen tarkoittaa aina sitä, että ekosysteemien ilmastonmuutosta hillitsevä vaikutus heikkenee aiemmasta. Jos päästöt eivät samalla vähene vastaavaa määrää, nielun pieneneminen nopeuttaa ilmastonmuutoksen etenemistä.

Tämä luonnontieteellinen tosiasia on otettu ehdotuksessa huomioon. Esitys kannustaa kestävään metsätalouteen ja biotalouteen, sillä se pyrkii varmistamaan nieluvaikutuksen pysymisen historiallisesti samalla tasolla kuin aiemmin. Metsien käytön ilmastovaikutuksen huomioimista ovat puolustaneet Suomen ilmastopaneeli, 68:n tutkijaa kirjeessään sekä viimeksi Euroopan tiedeakatemian yhteistyöjärjestö omassa lausunnossaan.

Myös Pohjoismaisten ministerien julkilausuma Oslosta korostaa että myös lyhyellä aikavälillä on merkitys ilmaston kannalta.

U-kirjeen kanta

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää Pariisin sopimuksen tavoitteeseen pääsemiseksi nykyisiä ilmastopoliittisia toimia riittämättöminä. Kun LULUCF-sektori nyt otetaan osaksi EU:n ilmastopolitiikkaa, joustokeinot LULUCF:n ja taakanjakosektorin välillä käytännössä heikentävät EU:n ilmastopolitiikan tavoitteellisuutta.

Luonnonsuojeluliiton mielestä metsänhoidosta saatavat mahdolliset nieluhyödyt on pidettävä vastaisuudessakin joustokeinojen ulkopuolella eikä minkäänlaisia joustoja tule sallia maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin välillä. Suomen tulisi keskittyä vastaisuudessa metsäkadon ehkäisyyn sekä maataloudessa turvemaiden päästöjen pienentämiseen.

Suomen kannassa LULUCF:n osalta esitetään kolme muutosehdotusta. Mikäli joustokeinoja edistetään, Suomen luonnonsuojeluliitto pitää vähiten ongelmallisena ehdotusta huomioida pitkäaikaisten puutuotteiden muodostama hiilinielu Suomen esityksen mukaisesti. Mikäli joustoja tavoitellaan tämän tulisi olla Suomen ensisijainen tavoite neuvottelutavoite.

Ehdotus metsien laskennallisen nieluhyödyn rajoitteiden poistamiseksi (artikla 8.2) on ongelmallinen, koska metsänhoidosta saatavat päästövähennykset ovat hyvin epävarmoja. Suomen ehdotukset vertailutasojen asettamisesta (artikla 8.3) tavalla joka sisältää politiikkatoimet ovat myös ongelmalliset. Käytännössä nämä metsien vertailutasoon ja nieluhyötyyn liittyvät Suomen ehdotukset johtaisivat Pariisin ilmastosopimuksen kunniahimoisen toimeenpanon vesittymiseen, eikä käytännössä edistäisi metsien hiilinielun säilymistä ja vahvistumista. Suomen kantaan tulisikin sisällyttää ilmastopolitiikan kehys ja vaikutukset, jota myös Eduskunnan valiokuntakäsittelyssä syksyllä 2016 korostettiin.

Vertailutasojen vaikutus on komission uusissa vaikutusarviossa esitetty huomattavaksi, ja Suomen tulisi pikimmiten arvioida oman ehdotuksensa vaikutus hiilinieluihin ja ilmastotavoitteisiin myös Euroopan tasolla. Esimerkiksi Ruotsin Naturvårdsverket arvioi tulevaan käyttöön perustuvien ehdotusten tuottavan käytännössä merkittävän määrän "kuumaa ilmaa" eli ylimääräisiä päästöyksiköitä.

Suomen luonnonsuojeluliiton mukaan jousto LULUCF ja taakanjakosektorien välillä tulisi rajata pois. Mikäli kompromissiehdotusta joudutaan etsimään olisi Ruotsin esittämä 140 Mt harkinnan arvoinen. Suomen kannan pitäisi tukea jouston pienentämistä komission ehdotuksen tasosta 280 Mt.

Metsänielun vertailutason asettamisen globaalit vaikutukset

Keskeinen kysymys ilmastopolitiikassa on tällä hetkellä miten ja millä aikataululla EU ja Suomi päivittävät päästötavoitteensa Pariisin sopimuksen mukaisiksi. Tämä tarkoittaa tulevaisuudessa sekä päästökaupan että taakanjakosektorin tavoitteen kiristämistä. Maapallon hiilibudjetissa ei ole enää

tilaa jättää päästöjä vähentämättä yhdellä sektorilla, koska niitä vähennetään toisella sektorilla. Päästövähennyksiä ja nieluja tarvitaan kaikilla sektoreilla erikseen. Tavoitteissa onnistuminen vaatii hiilinielujen sekä -varastojen vaalimista ja todennäköisesti myös kasvattamista. Tähän tarkoitukseen komission ehdotus antaa kohtalaiset eväät, eikä niitä tule entisestään vesittää.

Suomen osalta on esitetty että metsänielun pienenemisen 60-70 prosentilla täytyy olla mahdollista ilman että tästä seuraisi ilmastopoliittista rasitetta niin kauan, kuin metsät tai LULUCF-sektori kokonaisuudessaan säilyvät nettohiilinieluna. Suomen U-kirjeessä esitetään että metsien vertailutaso pitäisi asettaa kansallisesti ja politiikkatoimet huomioiden.

Käytännössä tämäntyyppiset ehdotukset piilottaisivat metsien käytön ilmastovaikutuksen kokonaan, ja samalla kokonaispäästöt pysyisivät ennallaan tai kasvaisivat merkittävästi.

Vaikutuksen havainnollistamiseksi voidaan arvioida mitä tapahtuisi jos vain teollisuusmaissa omaksuttaisiin Suomen esityksen mukainen vertailutaso. Mikäli Kyoton sopimuksen Annex I -maat puolittaisivat vuosittaisen hiilinielunsa, tämän päästövaikutus olisi 16 kertaa Suomen vuosittaiset kasvihuonekaasupäästöt. Vaikutus vastaisi 21 % EU28 maiden vuosittaisista päästöistä. Venäjän osalta vaikutus olisi 28 kertaa Suomen liikenteen päästöt, kun taas Yhdysvaltojen osalta vaikutus olisi 33 kertaa Suomen liikenteen päästöistä.

Käytännössä politiikkatoimet huomiova metsien käytön kansallisesti asetettu vertailutaso aiheuttaisi levitessään muihin teollisuus- sekä kehitysmaihin suuren aukon Pariisin sopimuksen toimeenpanoon.

Lisätietoja:

Otto Bruun

Suojeluasiantuntija, Suomen luonnonsuojeluliitto

otto.bruun@sll.fi, +358 40 631 3399